

DAMIR JURAS*, SANDRA BAREŠIĆ**

Oduzimanje motornog vozila kao predmeta uporabljene za počinjenje prometnog prekršaja

Predmeti i sredstva koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje prekršaja ili su nastali njegovim počinjenjem oduzeti će se ako postoji opasnost da će se ponovno uporabiti za počinjenje prekršaja. Sud može oduzeti predmete i sredstva i kada je njihovo oduzimanje potrebno radi zaštite opće sigurnosti, javnog poretka, zaštite zdravlja ljudi ili iz moralnih razloga (čl. 76.a Prekršajnog zakona).¹

Recidivisti u činjenju prometnih prekršaja, posebice onih najpogibelnijih – upravljanje vozilom pod utjecajem alkohola ili droga ili odbijanje testiranja na prisutnost alkohola ili droga u organizmu (čl. 181., 199. i 282. Zakona o sigurnosti prometa na cestama),² vožnja prije stjecanja prava na upravljanje motornim vozilom (čl. 216. ZSPC-a), upravljanje vozilom dok je vozaču oduzeta vozačka dozvola ili je isključen iz prometa ili mu je izrečena mjera opreza privremenog oduzimanja vozačke dozvole ili zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom (čl. 289. ZSPC-a), upravljanje neregistriranim vozilom ili vozilom kojem je istekla važeća prometna dozvola (čl. 238. ZSPC-a)³ – nedvojbeno upućuju na postojanje opasnosti da će okrivljenici motornim vozilom ponovno počiniti prekršaj, odnosno potrebu da im se oduzme motorno vozilo kako bi se zaštitili drugi sudionici u prometu.

Motorno vozilo može se oduzeti i kad počinitelj nije vlasnik motornog vozila kojim je počinjen prekršaj. Kada je donesena odluka o oduzimanju motornog vozila, a počinitelj nije vlasnik motornog vozila, u odnosu na izrečenu mjeru ovlaštenik za ulaganje žalbe je vlasnik

* dr. sc. Damir Juras, MUP RH, Služba disciplinskog sudovanja, e-mail: djuras@mup.hr.

** Sandra Barešić, MUP RH, Služba za unutarnju kontrolu, e-mail: sbaresic@mup.hr.

¹ Prekršajni zakon, Narodne novine, br. 107/2007., 39/2013., 157/2013., 110/2015., 70/2017., 118/2018., 114/2022.

² Zakon o sigurnosti prometa na cestama (ZSPC), Narodne novine, br. 67/2008., 48/2010., 74/2011., 80/2013., 158/2013., 92/2014., 64/2015., 108/2017., 70/2019., 42/2020., 85/2022., 114/2022., 133/2023.

³ Za upravljanje vozilom pod utjecajem alkohola policijski službenici u 2023. sankcionirali su 35.454 vozača, za vožnju bez položenog vozačkog ispita 5338 vozača, za upravljanje tehnički neispravnim vozilom 7041 vozača, za upravljanje neregistriranim i tehnički nepregledanim vozilom 15.682 vozača te za upravljanje vozilom kad je vozačka dozvola oduzeta 2777 vozača – izvor: Bilten o sigurnosti cestovnog prometa, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, XLX. izdanje, Zagreb, 2024., str. 53., https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2024/6/Bilten_o_sigurnosti_cestovnog_prometa_2023.pdf.

vozila. Prilikom donošenja odluke o oduzimanju motornog vozila treba imati u vidu načelo razmjernosti.⁴

Pri odlučivanju o oduzimanju motornog vozila važno je utvrditi postojanje opasnosti da će počinitelj prekršaja motorno vozilo ponovno uporabiti za počinjenje prekršaja, što se prije svega može utvrditi iz njegova dotadašnjeg ponašanja u prometu, odnosno uslijed učestalog kršenja prometnih pravila. Stoga je presudno koliko je puta prijavljiv i kažnjavan za činjenje određenih prometnih prekršaja, a nije nužno i da mu je kao sankcija prethodno bila izrečena i kazna zatvora. Dovoljno je utvrditi opasnost da će počinitelj (okrivljenik) nastaviti činiti prekršaje, a nije nužno utvrditi opasnost da će ponovno počinuti (istovrsni) prekršaj za koji je osuđen presudom kojom je izrečena mjera oduzimanja predmeta.

Mjeru oduzimanja motornog vozila izriče sud, ali je iznimno važna uloga policije koja mora prepoznati opasnost od ponavljanja prekršaja te zatražiti izricanje navedene mjere, a ovisno o potrebi i uložiti žalbu protiv odluke kojom se odbija izricanje mjere oduzimanja predmeta iako je počinitelj recidivist u činjenju najtežih prometnih prekršaja.

Od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZSPC-a 1. kolovoza 2019.⁵ do 31. prosinca 2023. policija je privremeno oduzela 1148 motornih vozila,⁶ a sudovi su mjeru oduzimanja motornog vozila pravomoćno izrekli za 215 motornih vozila.

Tablica 1: Privremeno i trajno oduzeta motorna vozila zbog prometnih prekršaja od 1. kolovoza 2019. do 31. prosinca 2023. godine⁷

Policijska uprava	Broj privremeno oduzetih vozila	Broj trajno oduzetih vozila
PU bjelovarsko-bilogorska	34	18
PU brodsko-posavska	92	2
PU dubrovačko-neretvanska	44	2
PU istarska	40	16
PU karlovačka	49	6
PU koprivničko-križevačka	58	15
PU krapinsko-zagorska	40	10
PU ličko-senjska	9	5

⁴ Načelo razmjernosti propisano je čl. 16. st. 2. Ustava Republike Hrvatske, NN 56/1990., 135/1997., 113/2000., 28/2001., 76/2010., 5/2014., čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine – Međunarodni ugovori br. 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06., 2/10., 13/17. i čl. 51. a Prekršajnog zakona.

⁵ Zakonom o izmjenama i dopunama ZSPC-a, NN 70/19., u čl. 229. dodan je st. 8., kojim je propisana ovlast (pravo i obveza) policijskih službenika da privremeno oduzmu vozilo počinitelju određenih prometnih prekršaja koji je već dvaput kažnjavan za te prekršaje.

⁶ Važeća odredba čl. 229. st. 8. ZSPC-a glasi: „Vozaču za kojeg se utvrdi osnovana sumnja u počinjenje prekršaja iz čl. 49. st. 5., čl. 53. st. 3., čl. 59. st. 6., čl. 181. st. 8., čl. 199. st. 8. i 9., čl. 216. st. 3., čl. 282. st. 9., čl. 286. st. 12. i 13. ili čl. 289. st. 4. ZSPC-a privremeno će se oduzeti vozilo kojim je upravljao, do donošenja odluke o prekršaju, ako je već najmanje dva puta pravomoćno kažnjen za prekršaje navedene u ovom stavku.“

⁷ Izvor podataka: MUP RH, Služba za odnose s javnošću, klasa: 008-01/24-01/126, urbroj: 511-01-11-24-4 od 5. studenoga 2024. godine.

Policijska uprava	Broj privremeno oduzetih vozila	Broj trajno oduzetih vozila
PU međimurska	38	11
PU osječko-baranjska	146	16
PU požeško-slavonska	46	4
PU primorsko-goranska	30	9
PU sisačko-moslavačka	98	10
PU splitsko-dalmatinska	85	11
PU šibensko-kninska	34	0
PU varaždinska	64	4
PU virovitičko-podravska	23	5
PU vukovarsko-srijemska	45	4
PU zadarska	5	2
PU zagrebačka	168	65
UKUPNO	1148	215

Iz obrazloženja sudskih odluka:

„6. Ispitujući u smislu navoda žalbe S. G. odluku o oduzimanju predmeta prekršaja, osobnog motornog vozila marke „Audi“ (...), za koju je u tijeku postupka utvrđeno da je stvarna vlasnica vozila uvidom u kupoprodajni ugovor od 5. prosinca 2023., ovaj Sud je našao da je u konkretnom slučaju primjerena i razmjerna težini počinjenog prekršaja u specijalnom povratu, odluka o oduzimanju predmetnog osobnog motornog vozila od okrivljenika M. Š., koju prvostupanjski sud temelji na valjanoj pravnoj osnovi, te je osnovano zaključio da postoji opasnost da će isto biti ponovno upotrijebljeno za počinjenje prometnih prekršaja. (...). 7. Okrivljenik je kritične zgrade počinio jedan od najtežih prometnih prekršaja i to kao višestruki povratnik u činjenju tog istog prekršaja, za koji su mu već bile izricane kako novčana kazna, tako i kazna zatvora u trajanju od 10 dana, uvjetno na jednu godinu, kao i zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom B kategorije (...), što sve nije djelovalo dovoljno odvraćajuće na njega, stoga je prvostupanjski sud pravilno i utemeljeno donio ovaj put odluku o oduzimanju osobnog vozila kojim je okrivljenik upravljao kritične zgrade, jer isti takvim ponašanjem i po mišljenju ovog Suda, dovodi u opasnost kako živote, tako i imovinu drugih ljudi. 8. Za oduzimanje predmeta prekršaja postoji zakonska osnova u članku 76a Prekršajnog zakona, kao što pravilno obrazlaže prvostupanjski sud, kojim je propisano da će se predmeti koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje prekršaja oduzeti ako postoji opasnost da će se ponovno uporabiti za počinjenje prekršaja, pri čemu nije relevantno vlasništvo nad predmetima, a stavkom 4. citirane zakonske odredbe propisano je da oduzeti predmeti postaju vlasništvo Republike Hrvatske, pri čemu odluka o oduzimanju predmeta od počinitelja ne utječe na pravo trećih osoba za naknadu štete prema počinitelju zbog oduzetog predmeta, te vlasnik oduzetog predmeta koji nije počinitelj djela ima pravo na povrat predmeta ili naknadu njihove tržišne vrijednosti iz državnog proračuna, osim ako je najmanje krajnjom nepažnjom pridonio da predmet ili sredstvo bude namijenjeno ili uporabljeno za počinjenje prekršaja, ali navedeno nije predmet ovog prekršajnog postupka protiv okrivljenika. 9. Međutim za istaći je, da je konkretnom slučaju u provedenom postupku utvrđeno da je predmetno vozilo od strane vlasnice S. G. dano na upotrebu M. Š., koji očito nije vodio

dovoljno brigu o vozilu, budući se okrivljenik M. Š. kritične zgrade njime koristio, jer su mu očito bili dostupni i na raspolaganju ključevi istog, u vrijeme dok je M. Š. bio pod utjecajem alkohola (...). Ovakvo ponašanje vlasnice vozila i osobe kojoj ga je dala na korištenje, ne može se smatrati odgovornom ponašanjem vlasnika motornog vozila (koje se s obzirom na moguće posljedice u prometu smatra opasnom stvari), pogotovo uz činjenicu da je M. Š. već kažnjavan zbog upravljanja vozilom iako nema ishodu vozačku dozvolu za upravljane vozilom B kategorije. 10. (...) Razmatrajući odluku prvostupanjskog suda o oduzimanju vozila, u odnosu na odredbu članka 51a PZ-a, odnosno načelo razmjernosti, ovaj Sud je također mišljenja da u konkretnom slučaju zbog naprijed iznijetih razloga je ostvaren razmjer težine počinjenog prekršaja u specijalnom povratu i prekršaja koji se mogu očekivati, te stupnja počiniteljeve opasnosti i prava žaliteljice na privatno vlasništvo i pravo korištenja vozila, kao što se obrazlaže u pobijanoj presudi“, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Ppž-2408/2024 od 20. ožujka 2024. godine.

„6. Također neosnovano žaliteljica dovodi u pitanje odluku o oduzimanju vozila marke BMW (...). Naime, mjera oduzimanja vozila izrečena je jer je isto uporabljeno za počinjenje jednog od najtežih prometnih prekršaja, kao pravne posljedice osude, te s obzirom na ukupnost njezinog ranijeg protupravnog postupanja u prometu, budući da je u zakonom mjerodavnom vremenu već tri puta pravomoćno kažnjavana za najteže prometne prekršaje iz Zakona o sigurnosti prometa na cestama, velike pogibeljnosti, jer je upravljala vozilom prije stjecanja prava na upravljanje bez potrebnih znanja i vještina, pod visokim utjecajem alkohola te izbjegavala postupanja po naredbama policijskih službenika. Stoga je opravdano za zaključiti da se radi o upornom kršenju prometnih propisa, koje je bezobzirno i opasno za druge sudionike u prometu, kao i za njezinu obitelj, a budući da do sada izrečene prekršajno pravne sankcije nisu djelovale u cilju odvratanja od daljnjeg činjenja prekršaja, to je i ovaj Sud mišljenja da su ostvareni uvjeti za primjenu članka 76.a stavka 1. Prekršajnog zakona (...). 6.1. Bez uspjeha žaliteljica ističe da je odluka o oduzimanju vozila neosnovana jer da je vozilo vlasništvo njezinog supruga, budući da činjenica vlasništva nad vozilom treće osobe nije odlučna za primjenu ove mjere, sukladno prethodno citirane zakonske odredbe, s time da je na temelju obrane počiniteljice utvrđeno i da je sve ranije prekršaje počinila s istim vozilom. I ovaj Sud je stajališta da je oduzimanje vozila, kao krajnja mjera kojom se zadire u ustavno pravo vlasništva u predmetnom slučaju opravdano i nužno kako bi se žaliteljicu onemogućilo u ponavljanju prekršaja, budući da je država dužna poduzeti sve raspoložive mjere radi izbjegavanja neželjenih posljedica i otklanjanja uvjeta koji dovode u pitanje živote, zdravlje i imovinu drugih sudionika u prometu“, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Ppž-13038/2022 od 19. siječnja 2023. godine.

„Ispitujući dalje povodom žalbe okrivljenika odluku o određenom oduzimanju predmeta i to osobnog automobila marke „Porsche“ (...), ovaj sud smatra da je ona opravdana, s obzirom na raniju višekratnu prekršajnu kažnjavanost, te činjenicu da ranije kažnjavanje novčanim kaznama i izricanje zaštitnih mjera zabrane upravljanja motornim vozilom za teške prekršaje protiv sigurnosti prometa (upravljanje vozilom za vrijeme zabrane, prekoračenje dopuštene brzine, izazivanje prometne nesreće i odlazak sa mjesta prometne nesreće bez ostavljanja svojih osobnih podataka i podataka o vozilu), nije kod okrivljenika preventivno utjecalo na njegovo ponašanje u prometu, kako bi se okrivljenika isključilo iz prometa te spriječilo da čini nove prekršaje u prometu“, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Ppž-4704/2022 od 24. svibnja 2022. godine.

„8. Neosnovano žalitelj dovodi u pitanje odluku o oduzimanju vozila marke Suzuki SX4 registarske oznake i broja (...) iz razloga navedenih u žalbi. Naime, mjera oduzimanja

vozila izrečena je jer je isto uporabljeno za počinjenje najtežih prometnih prekršaja u stjecaju te prilike, i to, prekršaja kao pravne posljedice osude koje predstavlja potpuno ignoriranje prometnih propisa i upravljanja vozilom pod izrazitim utjecajem alkohola. Takvo postupanje, s obzirom na ukupnost ranijeg protupravnog postupanja u prometu, budući da je u zakonom mjerodavnom vremenu prethodno dva puta pravomoćno kažnjavao za teške prometne prekršaje iz Zakona o sigurnosti prometa na cestama velike pogibeljivosti kada je također upravljao vozilom pod visokim utjecajem alkohola, potpuno je neprihvatljivo i opasno za druge sudionike u prometu. Stoga je opravdano za zaključiti da se radi o upornom i bezobzornom postupanju u prometu, kojim se u velikoj mjeri dovode u opasnost životi i zdravlje drugih sudionika u prometu (i njihova imovina) a budući da do sada izrečene prekršajno pravne sankcije nisu djelovale u cilju odvraćanja od daljnjeg činjenja prekršaja to je i ovaj sud mišljenja da su ostvareni uvjeti za primjenu članka 76.a stavka 1. Prekršajnog zakona (...)⁴, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Ppž-105/2024 od 15. veljače 2024. godine.

„12.(...) Dakle, utvrđeno je da se radi o teškim prekršajima i velikoj društvenoj opasnosti od ponavljanja djela, s obzirom da je okrivljenik, između ponovnog počinjenja ostalih teških prekršaja, već dva puta pravomoćno kažnjen za djelo iz članka 199. stavka 8. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, pa je radi očuvanja javnog i pravnog poretka RH i ostalih država članica Europske unije, kao i zaštite opće sigurnosti, nužno izricanje oduzimanja osobnog automobila kojim su prekršaji počinjeni, kako okrivljenik ubuduće ne bi počinio nove prekršaje, a ujedno kao i upozorenje eventualnim drugim počiniteljima da ne čine takve prekršaje“, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Ppž-6363/2023 od 23. travnja 2024. godine.

„13. Prema stanju spisa predmeta okrivljenik je u posljednje tri godine višestruki povratnik u činjenju prometnih prekršaja i to prekršaja taksativno navedenih u čl. 229. st. 8. Zakona o sigurnosti prometa na cestama (...). 15. Ovaj Sud je mišljenja da se zahtjev tužitelja u odnosu na predmet kojim je počinjen prekršaj temelji na zakonu i da teži ostvarenju legitimnog cilja od općeg interesa i to sprječavanju ponovne uporabe vozila za počinjenje prekršaja. Za oduzimanje predmeta prekršaja postoji zakonska osnova u članku 76a Prekršajnog zakona (...), pri čemu nije relevantno vlasništvo nad predmetima, niti u ovom slučaju, što je okrivljenik u prometnoj nesreći uništio navedeno vozilo (...)⁸, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Ppž-1474/2024 od 6. ožujka 2024. godine.⁸

„14. Neosnovano se sud prvog stupnja poziva na razloge da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za trajno oduzimanje vozila, jer navedeni automobil nije vlasništvo okrivljenika, te ne postoji bojazan da bi istim u buduću počinio predmetni prekršaj, obzirom da to nisu razlozi koji opravdavaju vraćanje prijevremeno oduzetog vozila, zbog čega su bili ispunjeni zakonom propisani uvjeti temeljem članka 76. Prekršajnog zakona da osobni automobil koji je bio upotrijebljen za počinjene prekršaje bude oduzet okrivljeniku, jer je postojala opasnost da će ga ponovno uporabiti za počinjenje prekršaja, budući da upravljanjem motornim vozilom prije stjecanja prava na upravljanje za koje djelo je okrivljenik ovom presudom proglašen krivim i kažnjen kao i dosadašnja višestruka osuđivanost okrivljenika za istovrsno djelo prekršaja ukazuju na razloge koji opravdavaju oduzimanje vozila okrivljeniku pri čemu nije

⁸ Ovom presudom prihvaćena je žalba tužitelja MUP-a RH, PU istarske, Postaje prometne policije Pula – Pola i preinačena prvostupanjska presuda u pobijanom dijelu, tako da se na temelju čl. 76.a Prekršajnog zakona trajno oduzima privremeno oduzeto vozilo od okrivljenika (...) marke Renault (...) koje postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

uvjet oduzimanja vlasništvo nad predmetnim osobnim automobilom“, Ppž-9964/2022 od 20. listopada 2022. godine.⁹

„15. Uzimajući u obzir okolnosti da je okrivljenik prema potvrdi Ministarstva pravosuđa, prema raspoloživim podacima iz prekršajne evidencije, bio pet puta osuđivan kao počinitelj djela prekršaja iz čl. 216. st. 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, za koje djelo mu je osim novčane kazne u nekoliko predmeta primijenjena i mjera upozorenja – uvjetna osuda, a osim za to djelo prekršaja okrivljenik je bio osuđivan i kažnjavao i kao počinitelj drugih teških djela iz područja sigurnosti prometa na cestama, zbog kojih razloga, uzimajući u obzir kriterij gradacije u počinjenju i težini primijenjene prekršajno pravne sankcije, kao i razloge da izricanjem novčane kazne okrivljeniku za počinjena djela prekršaja nije okrivljenika odvratilo od počinjenja najtežih djela prekršaja iz područja sigurnosti prometa na cestama, te time se postigla svrha preventivne učinkovitosti, čime je ostvarena krivična masa protupravnosti da se je u smislu čl. 76.a Prekršajnog zakona ukazivalo opravdanim u skladu sa načelom razmjernosti oduzeti osobno vozilo kojim je upravljao okrivljenik i koje je bilo upotrijebljeno za počinjenje prekršaja, budući da je postojala opasnost da bi se moglo ponovno uporabiti za počinjenje prekršaja kao i radi opće sigurnosti prometa na cestama“, Ppž-10052/2023 od 14. ožujka 2024.¹⁰

„8. Prema stanju spisa predmeta okrivljenik je višestruki povratnik u činjenju prometnih prekršaja i to prekršaja taksativno navedenih u članku 229. stavak 8. Zakona o sigurnosti prometa na cestama (...), za koje je kažnjavao tri puta i to kako novčanom kaznom i zabranom upravljanja motornim vozilom, tako i uvjetnom kaznom, a sada i kaznom zatvora. Nadalje, rješenjem PP Solin (...) ukinuta mu je i oduzeta vozačka dozvola zbog 16 kaznenih bodova iz čega proizlazi kako se radi o upornom kršenju prometnih propisa, ugrožavajući sebe i druge sudionike u prometu. Kraj takvog stanja stvari nedvojbeno proizlazi da okrivljenik (...) pokazuje iznimnu ustrajnost u činjenju prekršaja, da na njega ne djeluju preventivno do sada izricane prekršajne sankcije i njihove posljedice, čime dovodi u opasnost kako živote tako i imovinu drugih ljudi, kao što opravdano i osnovano navodi ovlašteni tužitelj u svojoj žalbi. 10. Ovaj Sud je mišljenja da se zahtjev tužitelja u odnosu na predmet kojim je počinjen prekršaj temelji na zakonu i da teži ostvarenju legitimnog cilja od općeg interesa i to sprječavanju ponovne uporabe vozila za počinjenje prekršaja“, Ppž-5402/2024 od 3. srpnja 2024. godine.¹¹

Engl.: *Confiscation of a Motor Vehicle as an Object Used for Committing a Traffic Violation*

⁹ Ovom presudom prihvaćena je žalba tužitelja MUP-a RH, PU splitsko-dalmatinske, Policijske postaje Omiš i preinačena prvostupanjska presuda u pobijanom dijelu, tako da se na temelju čl. 76.a Prekršajnog zakona trajno oduzima privremeno oduzeto vozilo od okrivljenika (...) marke Mazda (...) koje postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

¹⁰ Ovom presudom prihvaćena je žalba tužitelja MUP-a RH, PU splitsko-dalmatinske, Policijske postaje Omiš i preinačena prvostupanjska presuda u pobijanom dijelu, tako da se na temelju čl. 76.a Prekršajnog zakona trajno oduzima privremeno oduzeto vozilo od okrivljenika (...) marke Škoda (...) koje postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

¹¹ Ovom presudom prihvaćena je žalba tužitelja MUP-a RH, PU splitsko-dalmatinske, Policijske postaje Solin i preinačena prvostupanjska presuda u pobijanom dijelu, tako da se na temelju čl. 76.a Prekršajnog zakona trajno oduzima privremeno oduzeto vozilo od okrivljenika (...) marke Peugeot (...) koje postaje vlasništvo Republike Hrvatske.